

BADANIA PRZYCZYNOWOŚCI WE WSPÓŁCZESNEJ EKONOMII

James Woodward, jeden ze współczesnych filozofów zajmujących się przyczynowością i filozofią nauki, stwierdził w swoim ostatnim artykule (w prasie), że filozoficzne badania nad przyczynowością można podzielić na (1) analizy normatywne oraz (2) badania deskryptywne. Analizy pierwszego typu mają na celu (1) wskazanie i uzasadnienie właściwych z punktu widzenia epistemologii metod badawczych umożliwiających odkrycie relacji przyczyna-skutek. Natomiast badania drugiego typu podejmują próbę odpowiedzi na pytanie (2) jak różne grupy (np. dorośli, dzieci, ale również – dla przykładu – psychologowie i ekonomiści) rozumieją pojęcie przyczynowości. Dotychczas w filozofii ekonomii przeważał pierwszy nurt badań. W literaturze przedmiotu nie istnieją systematyczne badania deskryptywne poświęcone metodom wnioskowań przyczynowych stosowanych przez ekonomistów.

Istotę prowadzonych przeze mnie badań podkreśla wzrost zainteresowania przyczynowością wśród ekonomistów oraz możliwe efekty błędnych interpretacji wyników badań ekonomicznych. Przykładem zwrotu w stronę kwestii przyczynowości, jaki można dostrzec zarówno w ekonomii, jak również w badaniach metodologicznych poświęconych tej dziedzinie, jest – obserwowany po roku 2000 – geometryczny wzrost liczby artykułów, których autorzy wykorzystywali w swoich badaniach testy przyczynowości w sensie Grangera (Maziarz 2015). Testy te służą do statystycznej weryfikacji hipotezy o istnieniu zależności przyczynowej (zdefiniowanej jako stałe współwystępowanie oraz poprzedzanie w czasie) pomiędzy dwiema zmiennymi. Głośna w ostatnich latach kontrowersja Reinhart-Rogoffa pokazała, iż ekonomiści często stwierdzają przyczynowy charakter zjawiska na podstawie przesłanek niewystarczających z punktu widzenia badań metodologicznych (Maziarz 2017). Ugruntowanie polityki gospodarczej w analizach korelacyjnych lub kolejności występowania zjawisk w czasie może prowadzić do nieefektywnej alokacji zasobów oraz kryzysów ekonomicznych.

Celem realizowanych przez mnie badań jest próba zminimalizowania rozdźwięku pomiędzy metodologicznymi badaniami poświęconymi przyczynowości a praktyką badawczą ekonomistów. Po pierwsze, zrekonstruuję i zoperacjonalizuję w kontekście ekonomii filozoficzne teorie przyczynowości i paradygmaty filozofii ekonomii. Po drugie, dokonam analizy metod wnioskowań przyczynowych opublikowanych w trzech najbardziej prestiżowych czasopismach ekonomicznych (*American Economic Review*, *Journal of Political Economy*, and *Quarterly Journal of Economics*) na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. Po trzecie, zrekonstruuję przedzałożenia filozoficzne leżące u podstaw tych metod. Po czwarte, wskażę te filozoficzne teorie przyczynowości i paradygmaty filozofii ekonomii, które adekwatnie opisują praktykę badawczą ekonomistów w zakresie wnioskowań przyczynowych.

Literatura:

- Maziarz M. (2015), *A review of the Granger-causality fallacy*, *The Journal of Philosophical Economics: Reflections on Economic and Social Issues*, 8(2), 86-105.
- Maziarz, M. (2017). The Reinhart-Rogoff controversy as an instance of the ‘emerging contrary result’ phenomenon. *Journal of Economic Methodology*, 24(3), 213-225.
- Woodward J. (w prasie), *Normative Theory and Descriptive Psychology in Understanding Causal Reasoning: The Role of Interventions and Invariance*, Gonzalez W. (red.) *Philosophy of Psychology: The Conception of James Woodward*, <http://philsci-archive.pitt.edu/11629/>.